

RÜŞTÜ BOZKURT

Hukuk Sistemini “Fırsat Alanı” Olarak Görme

Türk Ticaret Kanunu gibi hayatımızı derinden etkileyecek bir gelişmeye ilgisiz kalmanın sakıncalı olduğunu hepimiz kabul ederiz. Şu aşamada yapılması gereken en önemli iş, uzmanlarını çağırarak, yapılması düşünülen değişikliklerin felsefesi hakkında gerekli enformasyonu sağlamaktır. Enformasyonun bilgiye, bilginin anlamaya dönüştürülmesi de ikinci aşamayı oluşturur.

Hukuk sistemini “uyumsuzlukları çözme aracı” olarak görme eğilimi yaygındır. Oysa günümüzde bu yaklaşım tarzı radikal bir biçimde değişmiştir. Bugün hukuk sistemini bir “fırsat alanı” olarak gören, bu aracı fırsatları değerlendirmek için kullananlar rakiplerine karşı avantajlı duruma geçiyor.

Türk Ticaret Kanunu, felsefesinden bütün maddelerine kadar köklü bir değişikliğin arifesinde. Geçen dönem TBMM’de görüşülmesi beklenen taslağın, parlamentonun açılışından sonra görüşüleceğine ilişkin güçlü beklentiler var. Hepimizin günlük yaşamını derinden etkileyecek bu yasa tasarısına karşı ilginç bir düzeyde ne?

Mal ve hizmet üretiminin içinde yer alan, hatta sıradan bir yurttaş olsanız bile sizi yakından ilgilendiren değişikliklerle ilgili bir uyarı yazısı yazmayı tasarladım. Hukuk tekniğine ve hukuk sisteminin diline sadık kalmadan, kendi günlük anlatım dilimizi kullanarak, değişiklikler yasallaşırsa bizleri etkileyecek dokuz konuyu dikkatlerinizi çekmek istiyorum:

1. Kazanımdan para çekmeniz bugünkü gibi olmayacak,

2. Yönetim Kurullarında bağımsız üyelerin sayısı artacak.

3. İnternet aracılığı ile önemli şirket hareketleri-

ni herkesin bilgisine açık tutmanız zorunlu hale gelecek.

4. Muhasebe ilkeleri tamam değişecek; uluslararası standartlara uyma zorunluluğu geliyor.

5. İlişkide bulunduğunuz bağımsız denetçileriniz olacak.

6. Yönetim Kurulu toplantılarını on-line yapabileceksiniz.

7. Herkes tekniği belirlenmiş faaliyet raporu yayınlayacak.

8. İç denetim/iç kontrol mekanizmalarınızı çalıştıracaksınız.

9. “Risk yönetimi” konusunda daha çok emek, zaman ve para harcayacaksınız.

Bir dinleyici ve okuyucu olarak uzmanların konuşmalarından çıkardığım, herkesi etkileyeceğini düşündüğüm değişimler bunlar.

HUKUK SİSTEMİ PİYASANIN GÜVENCESİDİR

Bu satırların okuyucularından bazılarının aklına şöyle bir soru gelebilir: “Ekonomisinin yarısından çoğunun kayıt dışı olduğu söylenen bir ülkede kanun çıkarmak önemli değil. Fındık üretimini disiplin altına almak için çıkarılan kanun ve yönetmelikler uygulanabilir mi ki, Türk Ticaret Kanunu uygulansın? Basel I ve II sözleşmesinin altına imza atıldı da ne oldu? Zamanı geldiğinde ertelendi. Türk Ticaret Kanunu değiştirilse de, bu şartlar altında uygulama şansı sınırlı.”

Geçmişte yaşananların yarattığı “zihniyetin” etkili olmadığını düşünenlerden değilim. Geleneklerimiz, deneyimlerimiz, icatlarımız, keşfettiklerimiz, hatırladıklarımız, unuttuklarımız hep birlikte “kültürümüzü” oluşturur; kültürümüz de “tutumuzu” belirler. Kültürümüz, onun çok daha başka bir düzlemi olan zihniyetimizin uygulamaları derinden etkilediğini biliyoruz.

Ama bugün bir yol ayrımına geldiğimizi de kabul

etmeliyiz. Bugün "piyasa sistemi"nin yaşatılması ancak güçlü bir "hukuk sistemi" ile mümkün.

Yakın geçmişte yüksek rakamlı enflasyon oranlarının tek rakamlı hale geleceğine kimse inanmıyordu. Dünya genelindeki iş çevresinin zorlaması ile bugün enflasyon tek rakamlı düzeylere indi; yakın gelecekte de uluslararası düzlemde kabul görmüş düzeylere inecek.

Enflasyon gibi "kayıt dışı uygulamalar" da kabul edilebilir sınırlara çekilmezse; uluslararası piyasalarla bütünleşmemiz imkânsız. Ayrıca, eğer hukuk sistemimiz "eşdeğerlilik ilkesini" güven altına almazsa, hedeflediğimiz üretim ve satışlara ulaşmamız mümkün olmaz. "Sözleşmeye" dayalı iş ilişkilerini yaygınlaştırıp derinleştiremezsek, kendi içimizde yarattığımız "haksız rekabet" çok ciddi kaynak kaybına yol açacak.

Bizim algılamalarımıza göre ülkemiz birçok açıdan "kritik eşikte" bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi, üretim ve ticareti düzenleyen yasal düzenlemelerin hızla yapılmasıdır. Eğer, küreselleşmenin yarattığı yeni eğilimlerin üretim ve ticarete "koordinat sistemlerine" yer değiştirdiğini kabul ediyorsak; mal, hizmet, sembol v.b olgularda "yeni akış kanalları" oluştuğunu gözliyorsak, yeni akış kanallarının yarattığı "yeni güçler" arasında karşılıklı-bağımlılık ilişkilerinin yeniden tanımlandığının farkında isek; iş yapmanın ve işyeri yönetmenin "gerek ve yeter şartlarının" değiştiğinin bilincine varmışsak; daha da önemlisi "düzen ve kural sistemlerinin" sürekli yeniden yapılandırılmasının gereğini kavramışsak; "hukuk reformuna" hep birlikte omuz vermeliyiz.

İkinci kritik eşik; işyerlerimizin "rekabet edebilir ölçek", "rekabet edebilir teknoloji donanımı" ve "rekabet gücü yaratan yönetim algılaması" yaratmaları için hızla "kurumsallaşmaları" gerektirir. Bu eşikte, insan ve sermaye kaynağı israf etmeden "ehlileşmiş dönüşüm" yaratabilmemiz için önce hukuk sisteminden başlayarak; "işyeri yönetme kültürünü" de gözden geçirmemiz gerekiyor.

Üçüncü eşik şudur: Türkiye'de işyerleri hızla bir piyasa yapıcısı kuruluş etrafında örgütlenen esnek yapılar oluşturma zorunda. İşyerlerimiz "organik büyüme" ile bunu başarabiliyor. Birçok işyerimiz de

"birleşmeler" yolunu seçiyor. "İşbirlikleri" ile geleceğini güven altına alanlarımız da var. Strateji değiştirerek, butik karakterde ama yükselen ve özel talebe göre kendilerini ayarlayabiliyor.

Bütün bu değişim ve dönüşümün özünde "hukuk sistemi" önemli bir araç. Bu aracı etkin kullanmayı becermek, uzun dönemli geleceği güven altına almanın temellerinden biri. Çünkü hukuk sistemi üzerine inşa edilmeyen piyasa sistemi gerektiği gibi işlemiyor.

TÜRK TİCARET KANUNU TARTIŞILMALI

Türk Ticaret Kanunu gibi hayatımızı derinden etkileyecek bir gelişmeye ilgisiz kalmanın sakıncalı olduğuna hepimiz kabul ederiz. Şu aşamada yapılması gereken en önemli iş, uzmanlarını çağırarak, yapılması düşünülen değişikliklerin felsefesi hakkında gerekli enformasyonu sağlamaktır. Enformasyonun bilgiye, bilginin anlamaya dönüştürülmesi de ikinci aşamayı oluşturur.

Herhangi bir yasanın niteliği, o yasadaki doğrudan ve dolaylı etkilenecek olanların sahip çıkmasına göre değişir. Türk Ticaret Kanunu ile ilgili değişimler gizli ve saklı yapılmıyor. Hazırlanan tasarılar herkesin bilgisine açık. Ama, yasaların işlerliğini belirleyecek olan "kültürel arka plan" ile uyum konusunu ele alan çok ciddi tartışmalar henüz gündemde değil. Bu tutum, işlerliği yeterli olmayan bir yasanın çıkarılmasına yol açabilir. Hep birlikte konuyu tartışmanın tam zamanıdır.

Buradan herkese bir çağrı yapmak istiyorum: "Bana ne?", "bir şey olmaz", "boş ver", "herkesin için olan bizim için de düşün bayram" gibi yaklaşımlar; çağrımızın rekabet sisteminde geçerli değil. Böylesi yaklaşımlar hemen terk edilmeli.

Sivil Toplum Örgütleri, uzmanlarını çağırarak TTK'nin olası etkilerini tartışmalı. Bu tartışmada dünya genelindeki eğilimler ile kendi olanak ve kısıtlarımız birlikte değerlendirilmeli. Hepsinden önemlisi de toplumumuzun kültürel arka planı ile çıkarılacak yasanın nerede çelişebileceği, hangi sorunları öne çıkaracağı öngörülmesi.

Öngörme ve önlem alma gelişmenin göstergesidir... TTK'yi düşünme, olası etkileri hakkında kafa yorma anlamlı bir gelişmişlik göstergesi sayılmalıdır.

Türk Ticaret Kanunu ile ilgili değişimler gizli ve saklı yapılmıyor. Hazırlanan tasarılar herkesin bilgisine açık. Ama, yasaların işlerliğini belirleyecek olan "kültürel arka plan" ile uyum konusunu ele alan çok ciddi tartışmalar henüz gündemde değil. Bu tutum, işlerliği yeterli olmayan bir yasanın çıkarılmasına yol açabilir. Hep birlikte konuyu tartışmanın tam zamanıdır.